



AANSPRAKELIJKHEID IN SPORT EN SPEL: HOE ZAT HET OOK ALWEER?

Afgelopen zomer heeft de Hoge Raad uitspraak gedaan in de langlopende zaak van de Groningse voetballer Trienko Smit. De voetballer raakte zodanig ernstig gewond na een sliding van een tegenspeler in een amateurvoetbalwedstrijd, dat zijn onderbeen moest worden geamputeerd. De voetballer hoopte na zestien jaar nog steeds op financiële compensatie, maar de Hoge Raad bekrachtigde de uitspraak van het hof: de sliding valt binnen de kaders van het normale voetbalspel en kan niet als onrechtmatig worden aangemerkt.

ander is veroorzaakt, kan die ander hiervoor verantwoordelijk worden gehouden. In een sport- en spelsituatie wordt een dergelijke onrechtmatige gedraging minder snel aangenomen dan daarbuiten. Zo zal een duw tijdens een voetbalwedstrijd niet snel tot onrechtmatigheid leiden, terwijl dit bijvoorbeeld op straat wel het geval is. In de context van sport en spel geldt aldus een verhoogde drempel voor aansprakelijkheid.

Sport- en spelsituatie?

Voordat aan de aansprakelijkheidsvraag wordt toegekomen, moet

eerst worden vastgesteld of sprake is van een sport- of spelsituatie. Dat blijkt in de prak-

tijk niet altijd even gemakkelijk. Denk bijvoorbeeld aan recreatieve situaties waar verder geen regels zijn afgesproken. Gekeken moet worden naar de concrete omstan-

Hoewel bovenstaand oordeel wellicht doet verbazen, past het wel binnen de reeds bestaande rechtspraak van de Hoge Raad.

De algemene lijn die daaruit valt te ontwaren is dat hoge eisen worden gesteld voordat aansprakelijkheid in een sport- en spelsituatie wordt aangenomen. Het lukt een benadeelde zelden om aan die hoge eisen te voldoen. Hoe komt dat? Wat zijn

ook alweer de regels omtrent de aansprakelijkheid in sport- en spelsituaties?

Verhoogde aansprakelijkheidsdrempel

In het aansprakelijkheidsrecht geldt als uitgangspunt het beginsel dat eenieder zijn eigen schade draagt. Op dit beginsel bestaan echter uitzonderingen. Wanneer de geleden schade door een toerekenbare onrechtmatige gedraging van een

Bij een sport- of spelsituatie geldt de verhoogde aansprakelijkheidslat



digheden van het geval. Relevante gezichtspunten zijn daarbij: de onderlinge verhouding tussen de betrokken partijen, de aard van de activiteit, het tijdsbestek waarin en de plaats waarop de activiteit zich voerde en de hoedanigheid van de betrokken partijen. Opvallend is dat voor het bestaan van een sport- en spelsituatie géén directe competitie of wedstrijdelement vereist is. Voldoende is dat deelnemers zich in een sportieve situatie bevinden. Het feit dat een deelnemer schade heeft opgelopen tijdens een training (zonder wedstrijdelement), maakt al dat sprake kan zijn van een sport- en spelsituatie. Daarnaast is voor het bestaan van een sport- en spelsituatie niet noodzakelijk dat de aangesproken persoon en de benadeelde rechtstreeks met elkaar wedijveren. Ook is de afwezigheid van een speelveld en vastliggende regels geen beletsel om een sport- en spelsituatie aan te nemen. Bovendien is niet vereist dat een benadeelde ten tijde van het ongeval zelf handelingen verrichtte die karakteristiek zijn voor de beoefening van de activiteit. Doorslaggevend is of een deelnemer bij het spel is betrokken, dan wel feitelijk aan het spel deelneemt.

Er is echter geen sprake van een sport- en spelsituatie indien deelname aan een activiteit op zichzelf als onrechtmatig moet worden bestempeld. Intrinsiek gevaarlijke activiteiten, die niet maatschappelijk zijn geaccepteerd en die niet door middel van veiligheidsvoorschriften en spelregels worden gereguleerd, worden niet als sport- en spelsituatie aanvaard. Denk hierbij aan extreme spellen zoals Russisch

roulette, vuurwapenwedstrijden of snelheidswedstrijden op de openbare weg. Deelname aan dergelijke spellen is zo gevaarlijk dat het op zichzelf een onrechtmatige daad jegens een medespeler zou kunnen opleveren.

Over de klassieke contactsporten, zoals hockey en voetbal bestaat meestal geen discussie of sprake is van een sport- en spelsituatie. In de zaak van Trienko Smit is dan ook evident dat het letsel in een sport-situatie is ontstaan.

De inhoud van de verhoogde aansprakelijkheidsdrempel

Verwachtingspatroon
Indien vaststaat dat sprake is van een sport- of spelsituatie, geldt de verhoogde aansprakelijkheidslat. Deze lat houdt concreet in dat deelnemers die zich vrijwillig in een sport- en spelsituatie met de daaraan inherente risico's begeven, tot op zekere hoogte gevaarlijke, slecht gecoördineerde, verkeerd getimede of onvoldoende doordachte gedragingen waartoe die activiteit uitlokt van elkaar hebben te verwachten. Een dergelijke gedraging vormt geen onzorgvuldig en daarmee onrechtmatig gedrag op de enkele grond dat zij door een ongelukkige samenloop van omstandigheden tot gevolg heeft dat een deelnemer ernstig letsel oploopt. Hierin schuilt een geaccepteerde gevaarstelling, nu deelnemers aan sport en spel kunnen en moeten weten dat er bepaalde risico's aan die beoefening zitten.

Het verwachtingspatroon speelt dus een belangrijke rol bij de beoorde-

ling of een bepaalde gedraging door de beugel kan. Wat kon Trienko Smit tijdens zijn deelname aan de amateurvoetbalwedstrijd verwachten? De voetballer zelf meent dat de tackle dusdanig buitensporig was dat deze, mede gelet op de zeer ernstige gevolgen daarvan, buiten de kaders viel van wat deelnemers aan een voetbalwedstrijd in redelijkheid mogen verwachten. Het hof denkt hier echter anders over. Het rechtscollege oordeelt dat voetbal een contactsport is waarbij een sliding of tackle kan worden gepleatst. Dit leidt regelmatig tot blessures. Trienko Smit mocht daarom verwachten dat hij tijdens het voetbalspel door een dergelijke actie geraakt kon worden. De kans dat hij daarbij

Opvallend is dat voor het bestaan van een sport- en spelsituatie géén directe competitie of wedstrijdelement vereist is

zeer ernstig lichamelijk letsel kon oplopen, is een risico dat redelijkerwijs kan worden verwacht tijdens het beoefenen

van de voetbalsport. Door mee te doen aan de wedstrijd heeft hij dat risico aanvaard.

Hoogte aansprakelijkheidsdrempel varieert
Relevant is dat de hoogte van de aansprakelijkheidsdrempel kan variëren. De invulling van de zorgvuldigheidsnorm is – zoals reeds gezegd – afhankelijk van de specifieke omstandigheden van het geval. Met name de aard en de intensiteit van de sport- of spelactiviteit is daarbij van belang. Zo geldt bijvoorbeeld bij een recreatieve fietstour slechts een lichte verhoogde aansprakelijkheidsdrempel en bij een bokswedstrijd een zeer verhoogde aansprakelijkheidsdrempel.

Overtreden spelregel
Trienko Smit voerde in de cassatieprocedure aan dat de tegenstander die de sliding heeft ingezet onrechtmatig heeft gehandeld, nu deze sliding in strijd is met de geldende KNVB-spelregels. Weegt het gegeven dat een spelregel is overtreden mee bij de beoordeling of een bepaalde gedraging onrechtmatig is? Ja, een overtreding van een spelregel, zeker wanneer deze ziet op de veiligheid van de medespelers, is van invloed op het rechtmatigheidsoordeel. De

enkele overtreding van een spelregel leidt echter niet slechts om die reden tot onrechtmatigheid. Het hof oordeelt dan ook dat de sliding van de tegenstander op Trienko Smit weliswaar een overtreding van de spelregels vormt, maar dat dit enkele overtreden de actie nog niet onrechtmatig maakt.

Gedrag dat buiten de normale orde van het spel valt, is wél onrechtmatig

Gevaarlijke gedragingen van een sport- en speldeelnemer worden aldus, vanwege de verhoogde aansprakelijkheidsdrempel, niet snel als onrechtmatig aangemerkt. Dat betekent echter niet dat sporters een vrijbrief hebben tot het verrichten van schadeveroorzakend gedrag. Zo heeft de Hoge Raad geoordeeld dat de verhoogde aansprakelijkheidsdrempel wordt gepasseerd wanneer bepaald gedrag buiten de normale beoefening van de sport valt en zich een abnormaal en onvoorziene gevaarlijke gedraging voordoet. Uit de feitenrechtspraak en literatuur volgt dat de aanwezigheid van opzet, grove schuld, roekeloosheid of abnormaal en ruw spelgedrag impliceert dat sprake is van onrechtmatigheid. Van een deelnemer kan immers niet verwacht worden dat hij met zulk gedrag rekening dient te houden.

Conclusie

Of een deelnemer in een sport- en spelsituatie de verhoogde aansprakelijkheidsdrempel overschrijdt, zal steeds neerkomen op de vraag wat

de deelnemers over en weer van elkaar mochten verwachten. Veel sport- en spelsituaties zijn naar hun aard risicovol. De kans op lichamelijk letsel is aanzienlijk, zeker bij contact-sporten zoals bij voetbal en hockey. Deelnemers aan dergelijke sporten en spellen aanvaardden deze risico's tot op zekere hoogte. De grens ligt bij abnormaal en onvoorziene gevaarlijke gedragingen die buiten de orde van het normale spel vallen.

Weliswaar is de verhoogde aansprakelijkheidsdrempel in sport- en spelsituaties een goede zaak: het voorkomt een stortvloed van elkaar aansprakelijk stellende sporters. De keerzijde daarvan is wel dat geen bescherming wordt geboden aan schrijnende gevallen, zoals in het geval van Trienko Smit, waarin sprake is van ernstig lichamelijk letsel dat grote financiële problemen tot gevolg kan hebben. Wellicht dat de door A-G Hartlief geopperde aanpak om voetballers

.....

Of een sportdeelnemer de verhoogde aansprakelijkheidsdrempel overschrijdt, hangt af van wat de deelnemers over en weer van elkaar mochten verwachten

(en andere sporters) te verplichten een schadeverzekering af te sluiten die strekt tot verzekering van het risico van een ernstige sport-

blesure, hiervoor een passende oplossing kan bieden. ●

Mr. F.E. (Frederike) Rijpkema in samenwerking met N. Borman
De auteur is advocate bij Ekelmans Advocaten te Den Haag.



GECEITEERD

We zijn eigenlijk een start-up met een hele lange geschiedenis en dus veel ervaring.

Marco van Sint Annaland, HDI Global Specialty in Adfiz Magazine

Ik heb er wel moeite mee dat verzekeraars plotsklaps de premies omhooggooien en niet gezegd hebben “we maken een plan voor de komende drie of vier jaar om de schadelast te beperken”.

Marc van Nuland, CEO AON, in AMMagazine

Ik zou willen dat in de leiding van elk groot bedrijf, in de raad van bestuur, de raad van commissarissen, iemand moet zitten die echt verstand heeft van de digitale wereld en de privacywereld.

Aleid Wolfsen, voorzitter Autoriteit Persoonsgegevens, in Forum

Keer op keer tonen onderzoeken in binnen- en buitenland aan dat consumenten gebaat zijn bij financieel advies. Dat mag dan misschien nog niet zijn doorgedrongen tot iedereen in de politiek, toezichthouders en consumentenorganisaties, maar wel tot de wetenschap.

Enno Wiertsema, directeur Adfiz, in zijn maandcolumn op de website van de adviseursorganisatie

.....

(Het opnemen van een uitspraak betekent niet per se dat de redactie de mening deelt.)

REAGEREN?
Mail naar beursbengel@nibesvv.nl.